

Bir Tıp Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Fakülteyi Seçme Nedenleri, Akreditasyonla İlgili Düşünceleri ve Akademik Başarı Düzeyleri

Academic Success Levels, Thoughts About Accreditation and Reasons to Choose The Faculty of the Firstyear Medical Students

Selma Aydın* (ORCID: 0000-0003-4231-3980)

Sanem Nemmezi Karaca** (ORCID: 0000-0002-4853-8366)

Naim Karagöz** (ORCID: 0000-0002-6456-1128)

* Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Ankara, Türkiye

** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Sivas, Türkiye

Sorumlu Yazar: Selma Aydın, E-Posta: drselmacetinkaya@hotmail.com

Özet

Amaç: Çalışmamız öğrencilerimizin fakülteyi seçme nedenlerini araştırmak, akreditasyonla ilgili düşüncelerini belirlemek ve akademik başarı düzeylerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırmanın evrenini, 2016–2017 eğitim öğretim yılında birinci sınıfta okumakta olan 234 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya toplamda 172 öğrenci katılmıştır. Veriler gönüllülük esaslı olarak anket yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 programından yararlanılmış, tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra kıkare ve t-testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya toplam 172 (%73,5) öğrenci katılmış olup; katılımcıların %49,4'ü erkek, %50,6'sı kadındır. Grubun yaş ortalaması 19,3±1,3'tür. Öğrencilerin mezun oldukları okullara bakıldığında ilk üç sırada %45,0 ile Anadolu Lisesi, %35,1 ile Fen Lisesi ve %8,8 ile özel lise yer almaktadır. Öğrencilerin %92,4'ü ilk tercih olarak tıp fakültesini seçerken, %90,0'ı isteyerek tercih yapmıştır. İlk tercih nedenleri olarak %85,3 “Gelecekte toplumumuza yararlı bir insan olmak istediğim için”, %75,7 “Manevi haz vereceğini düşündüğüm için” ve %65,1 “İnsanları sevmem ve onlara yardım etmek istediğim için” seçenekleri işaretlenmiştir. Öğrencilerin %16,3'ü fakülteye başladıktan sonra pişman olmuş, %15,8'i tekrar seçme şansı verilse tıp fakültesini seçmeyeceklerini ifade etmiştir. Cinsiyet açısından pişmanlık yaşayanlar arasında fark yokken, tekrar seçmeyecekler arasında erkekler istatistiksel olarak anlamlı seviyede çoğunlukta saptanmıştır (p=0.008). Öğrencilere tıp fakültesi dışında ikinci tercihleri sorulduğunda %45,0'ı diş hekimliği, %25,0'ı mühendislik, %23,8'i diğer, %3,1'i öğretmenlik ve %2,5'i eczacılık olarak ifade etmiştir. Öğrencilerin %59,6'sı akreditasyonun ne olduğunu bildiğini, %63,5'i tıp fakültelerinin akredite olup olmadığına baktığını, %60,5'i fakültemizin akreditasyonunu kontrol ettiğini ve %47'si fakültemizi tercih ettiğinde akredite olmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Akademik başarıları göz önüne alındığında, isteyerek gelen öğrencilerin ders kurulu ortalamasının istemeyerek gelenlerden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (p=0.027).

Anahtar sözcükler:

Akreditasyon, tıp eğitimi, tıp öğrencisi

Keywords:

Accreditation, medical education, medical student.

Gönderilme Tarihi

Submitted: 17.06.2020

Kabul Tarihi

Accepted: 03.11.2020

Künye: Aydın S, Karaca SN, Karagöz NK. Bir Tıp Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Fakülteyi Seçme Nedenleri, Akreditasyonla İlgili Düşünceleri ve Akademik Başarı Düzeyleri Tıp Eğitimi Dünyası. 2021;20(60):112-121

Sonuç: Tıp fakültesine isteyerek gelen öğrencilerin, mesleki bilgi ve tecrübelerini artırmak için daha fazla emek sarf ettiği gözlenmektedir.

Abstract

Objective: *This study was carried out to investigate the reasons of our students to choose the faculty, to find out their thoughts on accreditation and to determine their academic success levels.*

Method: *The universe of this research, which was designed in a descriptive type, consisted of 234 students studying in the first year between 2016 and 2017 academic period. A total of 172 students participated in the study. The data were collected on a voluntary basis by questionnaire method. Data were uploaded to the SPSS 22.00 program, as well as descriptive statistics, chi-square and t-tests were used.*

Findings: *Faculty of medicine was chosen as the first choice by 92.4% of the students and 90% made their choices by willingness. As the first-choice reasons, 85.3% are marked as "I want to be a useful person for our society in the future", 75.7% "I think it will bring spiritual pleasure" and 65.1% "because of loving people and want to help them". Among students, 16.3% of them regretted after starting to the faculty and 15.8% of the students stated that they would not choose the medical faculty if they were given the chance to choose again. While there was no difference in terms of gender among those who regretted, among those who would not choose again, men were found to be statistically significant ($p=0.008$). 59.6% of the students stated that they know what accreditation is, 63.5% remarked they looked at whether the faculties of medicine were accredited or not, 60.5% checked accreditation of our faculty, and 47% indicated that it was important to be accredited when preferred our faculty. Considering their academic achievements, it was found that the academic grade point average of the students*

who came willingly was statistically significantly higher than those who did not volunteer ($p=0.027$).

Conclusion: *It is observed that students who willingly come to the medical faculty put more effort to increase their professional knowledge and experience.*

*Bu çalışma 05-08 Mart 2020 tarihleri arasında Balkan Congress Center, Edirne’de yapılan 9. International Trakya Family Medicine Congress’te sözel sunum olarak sunulmuştur.

Giriş

Meslek seçimi, bireyin bütün hayatını etkileyen ve şekillendiren bir unsurdur. Ülkemizde, lise çağındaki bir ergenin doğru karar vermesi ve bu yönde tercih yapması beklenmektedir. İdeal olanı, bireylerin kendi yapmak istedikleri ya da yapabilecekleri meslekleri seçmeleri olsa da günümüzde, çeşitli sebeplerden dolayı bireyler, kendilerine rahat bir hayat sürdürebileceğine ve maksimum doyuma ulaşıracağına inandıkları meslekleri seçme eğilimindedirler (1-3). Ayrıca bu karmaşık karar verme süreçlerinde pek çok faktör de etkili olmaktadır. Bir dizi değer yargısı, inançlar, ilgiler, cinsiyet, sosyoekonomik durum, çevre ve ailenin tutumu, ilgili mesleğin ülkeler ve kültürler arasındaki değer ve önemi bunlardan bazılarıdır (4,5).

Türkiye’de yükseköğrenim kurumlarına yerleşimler sınav ile yapılmaktadır ve 2018 yılında en sık tercih edilen programlar tıp, hukuk, mimarlık ve mühendislik olarak bildirilmiştir (6). Ülkemizde gençler arasında popüler mesleklerden biri olan hekimlik; öğretim süresi en uzun fakültelerden biri olmasına karşın sıklıkla ilk sırada tercih edilmektedir.

‘Akreditasyon’ denk olma durumu anlamına gelir. Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu (UTEAK) 2008 yılında kurulmuş olup; amaç ve hedeflerini, toplumun sağlık düzeyinin

yükseltilmesi için tıp fakültesinde verilen tıp eğitimi ve öğretiminin geliştirilmesi, niteliğinin artırılması, kurumlara rota belirleme, gelişimlerini destekleme, işleyişteki süreçleri izleme ve bu durumun sürekliliğini sağlama olarak tanımlamıştır (7).

Çalışmamızda, öğrencilerimizin bu zorlu eğitim sürecini göze almalarına neden olan fakülteyi seçme nedenleri araştırmak, akreditasyonla ilgili düşüncelerini belirlemek ve akademik başarı düzeylerini saptamak amaçlanmıştır. Özellikle tıp fakültesi tercihlerinde seçim yaparken, son zamanlarda yeni bir kavram olan ve fakültele saygınlık sağlayan akreditasyon ile ilgili düşünceleri, fakültenin akredite olup olmamasının tercihlerini etkileyip etkilemediği merak konusu olmuştur. Tıp fakültesi seçme nedenleri ile ilgili çeşitli çalışmalar olmakla birlikte, akreditasyonun fakülte seçiminde etkisini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamızın diğer bir amacı ise; fakülteye isteyerek gelenler ile aile veya çevre baskısı, alınan puan vb. nedenlerle tercih yapanlar arasında akademik başarı düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini, öğrencilerin derse devam durumlarını, mezuniyet sonrası meslek hayatlarıyla ilgili düşüncelerini, istedikleri uzmanlık dalları ve isteme nedenlerini, ayrıca öğrencilerin hekim maaşı ile ilgili düşüncelerini, fakülteye girdikten sonra pişman olup olmadıklarını ve tekrar seçme şansı verilse yeniden tıp fakültesi tercihini yapıp yapmayacaklarını saptamaktır.

Sayıtlar:

1. Ülkemiz için en önemli ve kariyerli mesleklerden biri olan tıp fakültesine öğrencilerin isteyerek geldikleri varsayılmıştır.
2. Öğrencilerin tercih yaparken fakültenin akredite olup olmadığına baktıkları düşünülmüştür.
3. İsteyerek gelen öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu beklenmiştir.

4. Lise geçiş sınavlarında daha yüksek puanla öğrenci alan Fen lisesinden mezun olan öğrencilerin daha başarılı olacağı varsayılmıştır.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Tanımlayıcı türde bit araştırma olan bu çalışmanın evrenini, üniversitemiz birinci sınıfında okumakta olan 234 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenin ulaşılabilir olması ve çalışma yapmaya olanak verecek büyüklükte ve yeterlilikte olması nedeniyle, bütün evrene ulaşılması hedeflenmiş, ayrıca örneklem belirlenmemiştir. Öğrencilere anket hakkında bilgi verilmiş, ankete katılmanın gönüllülük esas teşkil ettiği belirtilmiştir. Çalışmaya 172 (%73.5) öğrenci katılmıştır. Katılımın beklenenden az olması; veri toplama sürecinde sınıf tekrarı yapan 44 (%18.8) öğrenciye ulaşılamamasından (derse devam zorunluluğu olmaması nedeniyle) ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmayan 18 (%7.7) öğrencinin anketi doldurmamasından kaynaklanmıştır.

Çalışmada tüm evrene ulaşabilmek amacıyla anketler derslere devam zorunluluğu bulunan histoloji laboratuvarı pratik dersi öncesinde, Mayıs ayı içinde dağıtılarak; bireylerin doldurmaları sağlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Ankette, sosyodemografik değişkenlere ilişkin sorular; öğrencilerin tıp fakültesini meslek olarak seçiminde etkili olan faktörleri saptamaya yönelik sorular; akreditasyonla ilgili bilgi düzeylerini sorgulayan sorular; okula ve derslere devam durumunu içeren sorular; mezuniyet sonrası düşüncelerini içeren sorular; öğrencilerin hekimlik mesleğinde alınan maaşla ilgili düşüncelerini içeren sorular, fakülteye girdikten sonra pişman olup olmadıkları ve tekrar seçme şansı verilse yeniden tıp fakültesi tercihini yapıp

yapmayacaklarına yönelik sorular ve son soru olarak da üç ders kurulu not ortalaması sorulmuştur. Toplamda 38 soru yer almıştır. Cevaplama süresi 10 dakikayı geçmemiştir. Bu çalışma için 17.05.2017 tarih ve 2017-05/10 nolu kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.00 paket programı kullanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında frekans, yüzde, Ki-kare, Anova ve t-testlerinden yararlanılmış ve yanılma düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1'de çalışmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri verilmiştir. Çalışmaya toplam 172 (%73,5) öğrenci katılmış olup; katılımcıların %49,4'ü erkek, %50,6'sı kadındır. Grubun yaş ortalaması 19,3±1,3'tür (Minimum: 18, maksimum: 26). Erkeklerin yaş ortalaması 19,4±1,5, kadınların yaş ortalaması 19,1±1,1'dir ve aralarında istatistiksel olarak fark yoktur (p>0,05).

Öğrenciler fakülteye gelmeden önce %74,4'ü il merkezinde, %19,8'i ilçede ve %4,1'i köyde yaşamakta %1,7'si belirtmemiştir. Öğrencilerin geldikleri illere baktığımızda ilk üç sırayı; %19,3'le Sivas, %15,8'le Kayseri ve %7,0 ile Ankara oluşturmaktadır.

Öğrencilerimizin baba eğitimlerine bakıldığında %44,8'i üniversite, %32,6'sı lise, %16,3'ü ilköğretim, %5,8'i lisans üstü ve %0,6'sı okuryazardır. Anne eğitim düzeyleri ise %37,4'ü

lise, %36,8'i ilköğretim, %19,9'u üniversite, %2,3'ü okuryazar değil, %1,8'i lisansüstü ve %1,8'i okuryazardır. Baba meslekleri; %41,3'ü memur, %22,7'si emekli, %12,8'i işçi, %11,4'ü esnaf ve %11,0'ı diğer gruptandır. Anne meslekleri; %75,9'u ev hanımı, %15,3'ü memur, %3,5'i emekli, %2,9'u diğer ve %2,4'ü işçidir. Öğrencilerin mezun oldukları okullara bakıldığında ilk üç sırada %45,0 ile Anadolu Lisesi, %35,1 ile Fen Lisesi ve %8,8 ile özel lise yer almaktadır.

Öğrencilerin şu an kaldıkları yerlere bakıldığında %47,6'sının özel yurttan, %25,0'ının devlet yurdunda, %19,8'inin ailesiyle, %4,7'sinin evde tek başına, %2,3'ünün evde arkadaşlarıyla ve %0,6'sının akrabalarının yanında kaldıkları gözlenmiştir.

Öğrencilerin %92,4'ü ilk tercih olarak tıp fakültesi seçerken; %90,0'ı isteyerek tercih yapmıştır. Üniversitemizin tıp fakültesini ilk tercih olarak yapanlar %15,0, ikinci olarak yapanlar %12,6 ve üçüncü olarak yapanlar %13,8'dir. Öğrencilerin fakülteye giriş puan ortalamaları 466,3±16,7, lise mezuniyet ortalamaları 89,3±8,5'tir. Öğrencilerin %55,2'si ilk sene, %41,3'ü ikinci sene, %1,7'si üçüncü sene ve %1,7'si dördüncü senesinde kazanmıştır. Ailesinde doktor olanların yüzdesi %34,3'tür.

Öğrencilere tıp fakültesi dışında ikinci tercihleri sorulduğunda %45,0'ı diğ hekimliği, %25,0'ı mühendislik, %23,8'i diğ er, %3,1'i öğretmenlik ve %2,5'i eczacılık olarak ifade etmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri

Sosyodemografik Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Kadın	87	50.6
Erkek	85	49.4
Daha Önce Yaşanılan yer		
İl	128	74.4
İlçe	34	19.8
Köy	7	4.1
Cevap vermeyen	3	1.7

Baba Eğitim Düzeyi		
Okuryazar	1	0.6
İlköğretim	28	16.3
Lise	56	32.6
Üniversite	77	44.7
Lisansüstü	10	5.8
Anne Eğitim Düzeyi		
Okuryazar değil	4	2.3
Okuryazar	3	1.7
İlköğretim	63	36.7
Lise	64	37.2
Üniversite	34	19.8
Lisansüstü	3	1.7
Cevap vermeyen	1	0.6
Baba Mesleği		
Memur	71	41.3
Emekli	38	22.1
İşçi	22	12.8
Esnaf	20	11.6
Diğer	21	12.2
Anne Mesleği		
Ev hanımı	129	75.0
Memur	26	15.0
Emekli	6	3.5
İşçi	4	2.4
Diğer	7	4.1
Şu An Kalınan Yer		
Özel yurt	82	47.6
Devlet yurdu	43	25.0
Ailesi ile birlikte	34	19.8
Evde tek başına	8	4.7
Evde arkadaşları ile birlikte	4	2.3
Akrabalarıyla	1	0.6
Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise		
Anadolu Lisesi	77	45.0
Fen Lisesi	60	35.1
Özel Lise	15	8.8
Diğer (Klasik+meslek)	19	11.1
Tıp Fakültesine İsteyerek Seçme Durumu		
Evet	153	89.0
Hayır	17	9.8
Cevap vermeyen	2	1.2
Üniversiteyi Kazanma Senesi		
Birinci	95	55.3
İkinci	71	41.3
Üçüncü	3	1.7

Dördüncü	3	1.7
Tıp Dışındaki İkinci Tercihler		
Dış Hekimliği	72	41.8
Mühendislik	40	23.3
Öğretmenlik	5	2.9
Eczacılık	4	2.3
Diğer	39	22.7

Öğrencilerin tıp fakültesini seçme nedenleri Tablo 2’de sunulmuştur. İlk tercih nedenine bakıldığında %85,3’lük bir yüzdeyle “Gelecekte toplumumuza yararlı bir insan olmak istediğim için” seçeneği, ikinci sırayı %75,7’lik bir yüzdeyle “Manevi haz” vereceğini düşündüğüm için” seçeneği, üçüncü sırayı %65,1’lik bir yüzdeyle “İnsanları sevmem ve onlara yardım etmek istediğim için” seçeneği oluşturmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Tıp Fakültesini Seçme Nedenleri

Nedenler	Evete	Hayır	Kısmen
Gelecekte toplumumuza yararlı bir insan olmak istediğim için	85,3	4,7	10,0
Manevi haz vereceğini düşündüğüm için	75,7	8,3	16,0
İnsanları sevmem ve onlara yardım etmek istediğim için	65,1	9,5	25,4
İş garantisi olduğu için	64,1	11,8	24,1
Maddi açıdan daha rahat edeceğimi düşündüğüm için	57,1	14,1	28,8
Küçüklüğümden beri istediğim için	51,2	29,4	19,4
Toplumumuzda en saygın meslek olduğu için	45,0	22,2	32,8
ÖSYM puanım tıp fakültesini kazanmaya yettiği için	38,2	41,8	20,0
Sağlık sorunları ile uğraşmaktan hoşlandığım için	32,4	36,5	31,1
Okulda başarılı bir öğrenci olduğum için	32,4	42,4	25,2
Ailem istediği için	28,6	39,2	32,2
Bir ekiple çalışmayı sevdiğim için	25,9	46,5	27,6
Doktor tanıdıklarımın etkilediği için	18,9	66,3	14,8
TV ve filmlerden etkilendim için	12,3	71,3	16,4
Ailem bu kentte yaşadığı için	10,0	84,1	5,9
Öğretmenlerim istediği için	5,9	84,7	9,4

Öğrencilerin akreditasyonla ilgili tutumları Tablo 3’de verilmiştir. Öğrencilerin %59,6’sının akreditasyonun ne olduğunu bildiği, %63,5’inin tıp fakültesi tercihlerinde fakültenin akredite olup olmamasına baktığı ve %60,5’inin üniversitemizin tıp fakültesinin akreditasyonunu kontrol ettiği saptanmıştır. Ancak üniversitemizin tıp fakültesinin akredite bir fakülte olması öğrencilerin tercihlerini çoğunlukla değiştirmemiştir (%53,0).

Tablo 3. Öğrencilerin Akreditasyonla İlgili Bilgi Düzeyleri

Bilgi Düzeyleri	Evete	Hayır	Kısmen
1. Akreditasyon kavramının ne olduğu konusunda fikriniz var mı?	59,6	33,9	6,5

2. Tıp fakültesi tercihi yaparken fakültenin akredite olup olmadığına baktınız mı?	63,5	12,4	24,1
3. Üniversitemizin tıp fakültesini tercih ederken akredite olup olmadığına baktınız mı?	60,5	34,7	4,8
4. Üniversitemizin tıp fakültesinin akredite bir fakülte olması tercihinizi değiştirdi mi?	29,5	53,0	17,5

Öğrencilerin derslere devam durumlarına bakıldığında %50,0'ı amfi ve %54,1'i pratik derslerine düzenli olarak devam etmekte, %56,7'si dinleyerek öğrenmek için derslere girmektedir. Ayrıca %61,6'sı sınavlara öğretim üyesi notlarından hazırlanmakta, sadece %10,2'si sınav için kaynak ya da kitap okumaktadır.

Öğrencilerin %70,8'i tıpta uzmanlık sınavını hemen kazanarak uzman olmak isterken; %2,9'u iyi bir aile hekimi ve %9,9'u akademisyen olmayı düşünmektedir. İlerleyen yıllarda uzmanlık sınavı için dershaneye gitmeyi planlayanlar %56,7'dir. Şu anki fikirleri ile

uzmanlık dalı olarak %43,5'i cerrahi, %22,4'ü dahili ve %2,9'u temel branşı seçmek istediğini, %31,2'si ise bilmediğini ifade etmiştir. Uzmanlık dalı olarak düşünülen branşlar sorulduğunda %9,0'ı bilmediğini belirtirken; tercih edilen branşlar arasında ilk üç sırayı; kadın hastalıkları ve doğum (%9,6), kalp damar cerrahisi (%9,0) ve pediatri (%7,8) oluşturmuştur. Öğrencilerin istedikleri uzmanlık dalını seçme nedenleri Tablo 4'de verilmiştir. İstenilen branşı seçmede etkili en sık neden %88,4 ile "Mesleki açıdan tatmin olmak" olarak belirtilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin İstedikleri Uzmanlık Dalını Seçme Nedenleri

Nedenler	Evet	Hayır	Kısmen
Mesleki açıdan tatmin olmak	88,4	5,8	5,8
Bu uzmanlık dalını sevmem	85,3	5,1	9,6
Daha iyi hekimlik yapmak	85,1	8,4	6,5
Manevi açıdan tatmin olmak	83,8	9,1	7,1
Tek branşta uzmanlaşmak	58,6	21,1	20,3
Akademik kariyer yapmak	52,6	31,2	16,2
Uzmanlara toplumun güven duyması	57,5	24,2	18,3
Maddi açıdan tatmin olmak	47,1	31,6	21,3
Birinci basamak hekimliğin önemsiz olması	28,3	55,9	15,8

Tercih yaparken doktorların çok yüksek maaş aldıklarını düşünen ve bu nedenle çok rahat bir yaşam yaşayacaklarının hayalini kuran öğrencilere, 2017 yılında tahmini olarak birinci basamak hekimi ve uzman hekim maaşlarının ne kadar olduğu sorulmuştur. Öğrenciler birinci basamakta çalışan hekim maaşının ortalama 5916,6±2416,5 TL (Minimum: 3000, Maksimum: 30000) ve uzman hekim maaşının ortalama 10718±6990 TL (Minimum: 4000, Maksimum: 90000) olduğunu düşünmektedir. 'Sizce hekim maaşı ne kadar olmalıdır?'

sorusunun cevabı ortalama 12477,7±19945,5 TL (Minimum: 2000, Maksimum: 200000) olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin son üç ders kurulu ortalaması 67,2±9,6 olarak hesaplanmıştır. Ders kurulu ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin son üç ders kurulu ortalaması 69,3±8,7 iken; erkek öğrencilerin 65,3±10,3'tür (t:4,118, p:0,014). Sayılılarımızdan biri olan fen lisesi mezunlarının tıp fakültesi eğitiminde daha

başarılı olacağı düşüncesi doğrulanmamıştır. Fen lisesi mezunlarının ders kurulu ortalaması $66,8 \pm 9,2$ iken; diğer lise mezunlarının $67,5 \pm 9,9$ 'dur ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($t:0,622$, $p:0,657$). Diğer sayılılarımızdan olan isteyerek gelen öğrencilerin daha başarılı olacağı ile ilgili düşüncemiz kanıtlanmıştır. İsteyerek gelen öğrencilerin ders kurulu ortalaması $67,8 \pm 9,7$ iken; istemeyerek gelenlerin $62,4 \pm 8,1$ olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t:0,558$, $p:0,027$).

Öğrencilerin %16,3'ü fakülteye başladıktan sonra pişman olmuş, %15,8'i tekrar seçme şansı verilse tıp fakültesini seçmeyeceklerini ifade etmiştir. Cinsiyet açısından pişmanlık yaşayanlar arasında fark yokken; tekrar seçmeyecekler arasında erkekler açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($\chi^2=7,871$, $p=0,008$).

Tartışma

Meslek seçimi insan yaşamında çok büyük bir yer tutmaktadır. Meslek seçerken bir birey, kendine belli bir çalışma ortamı belli bir yaşam biçimi seçmiş olur. Seçilen meslekte de en üst kademeye ulaşmak için emek sarf eder. Bireyler kişisel ilgi ve becerileri doğrultusunda bir meslek seçimi yaptığında çalıştıkları işte verimli oldukları ve başarılı oldukları gözlenmiştir. Bununla beraber yetenek ve ilgilerine ters düşen meslekler seçen bireylerin çalışmaya karşı isteksiz, mutsuz, verimsiz ve her zaman mesleklerini değiştirme eğilimi içinde oldukları gözlenmiştir (1,4). Bu nedenle bireyin yapacağı meslek seçimindeki niteliklerin kendi özellikleri ve zevkleriyle uyumlu bir durumda olması gerekmektedir.

Öğrencilerin tıp fakültesini-mesleğini seçme nedenlerine baktığımızda çalışmamızda ise ilk tercih nedenini "Gelecekte toplumumuza yararlı bir insan olmak istediği", ikinci sırayı "Manevi haz" vereceğini düşüncesi" ve üçüncü sırayı da

"İnsanları sevmem ve onlara yardım etmek istediği" oluşturmuştur. Nigeria Lagos'ta tıp öğrencilerine uygulanan bir ankette, tıp mesleğini seçmede en önemli üç etmen; insanlığa hizmetten mutlu olma (%91), mesleğe ilgi duyma (%90) ve ailenin etkisi (%84) olarak bulunmuş; aile etkisinin yüksek olması öğrencilerin ebeveynlerinin %23'ünün sağlıkla ilgili mesleklerden olmasıyla açıklanmıştır (8). Alper ve Özdemir'in yaptığı çalışmada öğrencilerin tıp fakültesini seçmesindeki ilk üç nedeni sırasıyla "İnsanları sevmem ve onlara yardım etmek istemem (%33,4)", "geleceği en garanti meslek olması nedeniyle (%17,2)" ve "ÖSYM puanım nedeniyle (%12,5)" olarak belirtilmiştir (9). Çetinkaya'nın çalışmasında "Gelecekte topluma yararlı bir insan olmak" (%56,9) en sık neden iken bunu ikinci sırada iş garantisi (%49,5), üçüncü sırada toplumumuzda en saygın meslek olması (%47,5) takip etmiştir (10). Can ve arkadaşlarının Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptığı araştırmada en sık tercih nedeni "tıba ilgisinin olması" ve "kişiliğime uygun olduğu için" seçenekleri olmuştur (11). Genç ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise "hastalara yardım etme isteği" (%86,2), "lisede başarılı öğrenci olma" (%76,2), "hekimliğin saygın meslek olduğunu düşünme" (%74,5) olarak gözlenmiştir (12). Özcan ve arkadaşlarının Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptığı çalışmalarında "mesleğe duyulan ilgi, insanlara yardım etme isteği ve sağladığı ekonomik koşullar" ilk üç sırayı oluşturmuştur (13). Ceylan ve arkadaşlarının Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptığı çalışmada, tercihte "insanlara yardımcı olma isteği" belirgin olarak göze çarparken hekimliğin saygın bir meslek olarak görülmesi, saygın bir meslek sahibi olmak ve tıp eğitiminin kariyer olanakları gibi sebepler tercihte önemli rol oynayan diğer nedenler olarak ifade edilmiştir (14). Öğrencilerin mezuniyet sonrası meslek

hayatlarındaki seçimlerine bakıldığında çalışmamızda öğrencilerin %70,8'i tıpta uzmanlık sınavını hemen kazanarak uzman, %9,9'u akademisyen ve %2,9'u iyi bir birinci basamak hekimi olmayı istemektedir. Çetinkaya'nın yaptığı çalışmada; fakülteyi bitirdikten sonra %84,6'sının tıpta uzmanlık sınavını kazanarak uzman ve %11,8'inin de akademisyen olmayı istediği belirlenmiştir (10). Alper ve Özdemir'in çalışmasında öğrencilerin %58,8'i hemen TUS'u kazanarak uzman olmayı isterken; %28,7'si iyi bir doktor olmanın beklentisi içindedir ve yalnızca %0,7'si herhangi bir dalda uzmanlaşmak istemediklerini belirtmiştir (9). Öğrencilerin birinci basamak hekimliği yapmak gibi bir istekleri olmayıp hemen uzmanlaşmayı planlamakta, bir alana hakim olmayı hedeflemekte oldukları düşünülmektedir.

Yakın tarihli bir yüksek lisans tezinde tıp öğrencilerinin başarı durumlarında akademik öz-yeterlik puanlarının bir yordayıcı olduğu, mezun olunan okula göre anlamlı seviyede fark yarattığı ve yüksek puanlarla yerleşilen liselerden mezun olan öğrencilerin puanlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Ayrıca isteyerek gelen öğrencilerin öz-yeterlik puan ortalamaları anlamlı seviyede daha yüksek bulunmuştur (15). Çalışmamızda öğrencilerin akademik başarı durumları ders kurulu ortalamaları ile değerlendirilmiş ve fen lisesi mezunları ile diğer lise mezunlarının ders kurulu ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. İsteyerek gelen öğrencilerin ders kurulu ortalaması istemeyerek gelenlerinkinden istatistiksel açıdan anlamlı seviyede daha yüksektir. Cinsiyete göre de fark anlamlı bulunmuş olup; kız öğrencilerin not ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler

1. Tıp eğitimi oldukça uzun ve yorucu bir süreç

olmasına rağmen, kişiler tarafından isteyerek ve bilinçli olarak tercih edildiğinde, mesleki bilgi ve tecrübeyi artırmak için daha fazla emek harcadığı gözlenmektedir.

2. Akreditasyon ise nitelikli bir tıp eğitimi ve öğretiminin sağlanması ve sürdürülmesinde oldukça önemlidir. Çalışmamızda öğrencilerimizin yarıdan fazlasının akreditasyon kavramını bildiği ve tıp fakültesi tercihi yaparken fakültemizin akredite olup olmadığını incelediği, ancak çoğu öğrencinin tercihinde etkili olmadığı belirlenmiştir.

3. Tıp fakültesini tercih etmede en sık topluma yararlı olma isteği, edinilen manevi haz ile hümanizm ve yardım etme duygu- düşünceleri etkili olmuştur. Öğrencilerin bu istek ve bilinçlilik durumlarının sürdürülmesi ve insani değerlere önem vererek yetişmeleri sağlanmalıdır. Bu kapsamda gerek akademik, gerek kariyer, gerekse psikolojik destekler verilerek gelecek planlarına katkı verilmelidir.

Sınırlılıklar:

1. Anket çalışması olması nedeniyle öğrenciler çalışmaya katılmak istememiş olabilirler.
2. Amaçlardan biri akademik başarı düzeylerini saptamaktır. Ancak dört ders kurulu olan birinci sınıfın sadece ilk üç ders kurulu not ortalamaları değerlendirilmiştir.
3. Akreditasyonu bilip bilmedikleri sorgulanmış ancak ne kadar doğru algıladıklarına dair veriler istenmemiştir.

Kaynaklar

1. Yanikkerem E, Altınparmak S, Karadeniz G. Gençlerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler ve Benlik Kaygıları: Manisa Sağlık Yüksekokulu Örneği. Hemşirelik Forumu Dergisi 2004;7(2):60-70.
2. Şirin A, Öztürk R, Bezci G, Çakar G, Çoban A. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri. Dirim

3. Çetinkaya Bozkurt Ö, Kalkan A, Şişeci Çeşmeli M. Türkiye’de Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Bakış Açuları, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri. Yönetim Bilişim Dergisi 2015;1(2):22-35.
4. Özen Y. Kişisel Sorumluluk Bağlamında Kariyer Seçimini Etkileyen Sosyal Psikolojik Faktörler. Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama 2011;2(3):81-96.
5. Brown D. The Role of Work and Cultural Values in Occupational Choice, Satisfaction, and Success: A Theoretical Statement. Journal of Counseling & Development 2002;80:48–56.
6. Türkiye Cumhuriyeti Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı [internet]. 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS): Başarı Sırası [cited 2020 March]. Available from: <https://www.osym.gov.tr/TR.15255/2018-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-basari-sirasi-06082018.html>
7. Layık ME, Karahocagil MK, Kalem P. Tıp Eğitiminde Akreditasyonun Önemi. Van Tıp Derg 2017;24(2):127-130.
8. Odusanya OO, Alakija W, Akese FA. Socio demographic profile and career aspirations of medical students in a new medical school. Niger Postgrad Med J. 2000;7(3):112-115.
9. Alper Z, Özdemir H. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesini Tercih Eden Öğrencilerin Kimi Sosyo-Demografik Özellikleri ve Mesleğe Bakış
10. Çetinkaya S. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Tıp Fakültesi Seçme Nedenleri ve 1. Sınıf Eğitim Öğretim Programı İçindeki Dersler Hakkında Görüşleri.
14. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 4-7 Ekim 2011, Trabzon.
11. Can H, Gök Balcı U, Öngel K. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçiminde Etkili Faktörler, Euras J Fam Med 2013;2(2):77-82.
12. Genç G, Kaya A, Genç M. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkiyen Faktörler. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2007;8(14):49–63.
13. Özcan S, Karademir S, Velipaşaoğlu S, Gürsel Y, Taşkıran C, Musal B. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde Tıp Eğitimine Yeni Başlayan Öğrencilere Yönelik Durum Değerlendirme Çalışması. Tıp Eğitimi Dünyası 2006;23:12-18.
14. Ceylan E, Cinsler BB, Soytürk S, Şengün T, Erbay H. Bir Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Tercihinde Etkili Olan Faktörler. Journal of Medical Education and Informatics 2017;3:2-12.
15. Parlak A. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Kontrol Odakları, Öz-Yeterlik ve Başarıları Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015.